שיח חסידים

ליקוט דברי תורה והנהגות מפי ספרים וסופרים
מרבותינו הקדושים מאמשינאוו

פרשת לך - לך תשפ"ז ◆ גליון רצ"ב

דברות קודש

לצאת מן הטבע

לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וגו' **וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה** (יב, א-ב). **לפי שהדרך** וכו' **ממעטת פריה ורביה** וכו' **לכך הוזקק לשלושה ברכות הללו שהבטיחו על הבנים** וכו' (רש"י).

ולכאורה בשלמא אם היה לאברהם כבר דברים הללו, יש לו לירא פן יתמעטו ממנו מפני טורח הדרך, וצריך לברכו על כך. אבל אברהם אבינו שגם עתה היה חסר, בין כך ובין כך, למה יירא פן הדרך תמעט לו?

אלא, מה שגם עד עתה אין לו בנים הרי זה יותר סיבה שיש לו לירא לעשות פעולות אשר טבען למעט את הבנים, והיה יכול לחשוב בדעתו מאחר שאני צריך להוליד בנים, א"כ איך יצוני להניח דרכי בזה ולעשות דבר שהוא היפך מגמתי. לכך אמר לו השי"ת אדרבא לפי שהדרך ממעטת עפ"י טבע, **ואתה לא תחוש לדרכי הטבע רק תעשה רצון השי"ת, בזה דייקא תזכה לברכה** ולשידוד מערכות הטבע, לצאת מאצטגנינות שלך.

(הרה"ק מווארקי זי"ע)

ומוסיף הרבי מווארקי ומביא דוגמא לדבר: והנה תורתינו הקדושה מלמדת אותנו בכאן לבל נהיה משוקעים בהבלי הזמן להאמין בטבע, על דרך משל אם יבוא קונה לסוחר גדול קודם שהתפלל עדיין, וידמה לו אשר על ידי קונה זה יוכל להרויח מאד ואם יתאחר בענין זה יפסיד סך מסוים. אך לו חכם ישכיל זאת, כי אדרבא בזה שיקדים עבודת הבורא ית' יספיק לו ריוח ושכר יותר. כי נהפוך הוא, האדם אשר מתנהג עצמו ג"כ בעבודתו יתברך ויתעלה למעלה מהטבע ולא יחוש על טבע גופו וממונו, כי אז ישלם לאיש כמעשהו לשדד לפניו מערכות הטבע להרויח יותר מעתה.

לא לחפש מדרגות

לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וגו' **אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ** (יב, א). בשם **כ"ק אזמו"ר מרן רבי מנחם זי"ע**, "לך לך מארצך" פי' זוך נישט קיין מדריגות, זיי דו "סור מרע", "אל הארץ אשר אראך" – מדריגות וועל איך דיר שוין געבען.

(הרה"ק רבי יצחק זי"ע)

תהלוכות התלמיד והרב

וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ ה' שׁוּבִי אֶל-גְּבִרְתֵּךְ, וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ ה' הַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת-זַרְעֵךְ וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ ה' הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן, וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל (טז, ט-יא). **על כל אמירה היה שלוח לה מלאך אחר, לכך נאמר מלאך בכל אמירה ואמירה** (רש"י).

והסבר הדבר, דעבד כהן אוכל בתרומה, וכל המחובר לטהור טהור, **והגר שהיתה שפחת אברהם ושרה, כל זמן שהיתה נכנעת להם ונטפלת להם, היתה לה מעלה**, אך כאשר ברחה ופרקה השעבוד הזה, נפלה ממדרגתה. וזה היה שאלת המלאך (טז, ח) אי מזה באת ואנה תלכי, הרי מבריחתך ממקום זה תרדי ממעלתך הנעלה, ואז קיבלה התוכחה ואמרה: מפני שרי "גברתי" וגו' וקיבלה על עצמה עול השעבוד של שרה, **וחזרה להיות נטפלת אל הקדושה, ועלתה במעלה עד שהמלאך שדיבר עמה עד כה כבר היה קטן להיות שליח עבורה**, והיה צריך למלאך במדרגה יותר גדולה, וכך היה אחר כל דיבור של המלאך.

(הגאון רבי יהושע מקוטנא זי"ע)

וראה ב'אמרי קודש' מה שאמר הרה"ק רבי יצחק זי"ע, עה"פ אי מזה באת ואנה תלכי (בראשית טז ח) שהכוונה בזה, שהמלאך לא היה מכירה, שהיא לא היתה זו כמו שהיתה בבית אברהם, והיתה נראית כאדם אחר, ולזה אמר לה המלאך, "והתעני תחת ידיה" שכן כל היניקה שלך היא משרה, וחזור אע"פ שיענו אותך עכל"ק. וראה עוד ב'ישמח ישראל' בפרשתן, שהאריך בדומה לזה, ומסיים: **היוצא מדברינו אלה שלקבל ברכות הצדיק וקדושתו נחוץ מאד שהמקבל יכניע ויבטל את עצמו, ובזה ימשיך הברכה והקדושה העליונה.** "וכדברינו אלה ראיתי באיזה כתב שדיבר בקדשו קדושת איתן אדמו"ר הזקן מהר"י מווארקי זצללה"ה זי"ע, שענין הגר ושרה היה בחי' תהלוכות התלמיד והרב".

שיחות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וגו' (יב, א). **ובמדרש** מביא את הפסוק **בשיר השירים** (ח, ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה, אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז וגו'.

הרה"ק רבי יעקב מראדזמין זי"ע בספה"ק **דברי אביב**, לומד את דברי **המדרש** על דרך עבודת האדם, **מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה**, היינו בזמן שיגיע בר ישראל לידי נסיון, איך יוכל לעמוד בו, ועל כך בא התשובה, אשר בדרך כלל בשעה שהיצר הרע בא אל האדם, ומנסה למושכו לעבירה או לתאוות עוה"ז, יכול האדם להציל את עצמו שלא יכשל, שכן יש ביד השכל כח להתגבר על הגוף, כפי שאנו רואים שאם יתנו לפני האדם מאכל אשר טעמו ערב עד מאד, אך יש בתוכו סם המוות, בוודאי ימנע מלאוכלו, למרות שיצרו מנסה להתגבר עליו, כי השכל שולט על האדם.

אבל בשעת נסיון אז יש מלחמה גדולה, כי נוטלים מן האדם את שכלו ואת מדריגותיו, עד שאין לו בהירות בגודל רוע המעשה, ולכן נמשך אחרי הרוח שטות, ורק מי שהוא במצב של 'חומה', היינו **שכבר הרגיל את טבעו להיות נמשך אחר השי"ת, עד שאין מקשיב כלל לטענות היצר, שכבר הרגיל את גופו שהחטא הוא דבר אסור, בלא שום טענה ומענה, אז יכול לכבוש את יצרו**, אך אם אינו חזק כחומה, אזי היצר מצליח להשמיע את קולו, ואחר שכבר נכנס ארס היצר קשה לגרשו, כי צריך להשתמש בשכל כדי לדחותו, ועתה אין דעתו מיושבת עליו.

והנה כדי לקבל תוקף זו נגד היצר, **צריך לאסוף הרבה יראת שמים, ללמוד בספרי יראה, עד שיזכור תמיד שעין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים.** ובזה יחזק את טבע גופו לעמוד בנסיונות.

וזהו הפירוש, **מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה**, היינו לכשיבוא שעת נסיון, אם הורגל נפשו להיות כחומה בצורה נגד היצר, נבנה עליה טירת כסף, זה האיש יצליח להעמיד כבוד שמים על תילו, אך אם הוא דל במצות ובמעשים טובים, ולא הכין עצמו כראוי, הרי זה כמו לוח ארז, שעלול ליפול ח"ו. וזהו שאמר אברהם 'אני חומה' כי אינו נשמע לשום דבר שהוא נגד כבוד שמים.

(מתוך סעודה שלישית תשפ"ה)

בדרכי רבותינו

הגאון בעל חזון איש והרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע

ושאל לו במשפט האורים

השבוע (ט"ו בחשוון) היארצייט של **החזון איש זצוק"ל**, שהיה דר כאן בבני ברק. ובימיו התגורר כאן חסיד ווארקי החסיד הישיש ר' משה אהרן הלוי בוים ז"ל שהיה חסידו של **הרה"ק בעל ישמח ישראל מאלכסנדר** ואחר פטירתו הסתופף בצל קדשו של **הרבי רבי מנחם מאמשינאוו זי"ע**, הוא היה בן גילו של החזו"א ובידידות גדולה עימו, והוא נתן לו את הקוויטל הראשון, ומעשה שהיה כך היה, פעם בא לפני החזו"א וקוויטל בידו, החזו"א שאלו מה עלי לעשות עם זאת, אמר שאחרי הסתלקותו של **הגאסטינינער זי"ע** שהיה פועל ישועות גדול באו חסידיו לפני הגאון שר **התורה רבי יהושע'לע קוטנער**, ואמרו לו שבכח התורה גם יכולים לקחת קוויטלעך, ואכן התחיל לקחת קוויטלעך, בשמוע זאת החזו"א סבר וקיבל, ולקח החזו"א את הקוויטל, מיד נעמד ר' משה על רגלו כחסיד לפני רבו, החזו"א תמה, מה זאת? אמר, ששואלים לפני האורים ותומים צריך לעמוד, נתחייך החזו"א ונעמד אף הוא באומרו, גם הנשאל צריך לעמוד... וזה היה הקוויטל הראשון.

חיבור יסודי ומחודש

במעלות התורה של החזו"א מצינו חידוש מה שלא מצינו בזה הרבה, דהיינו שחרש כל התורה כפשוטו מהחל עד כלה וחיבר ספרים עמוקים מה שהעלה בחכתו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. והוא פלא מה שלא מצינו כמעט עוד שאר חיבורים כמוהו.

שיק אוועק דאס מענטשליכקייט...

פעם ביקש החזון איש מר' משה לומר לפניו א חסידישער דבר תורה, אמר לו בשם רבו **הרה"ק רבי מנחם מאמשינאוו זי"ע**, אשר בשעה שיוסף הצדיק לא יכל עוד להתאפק והוא נגלה אל אחיו, נאמר בתורה: ויקרא הוציאו כל איש מעלי, וביאר שהכוונה היא שיוסף הצדיק התפלל שלא יחוש חלילה אף נדנוד של נקמה בראותו את אחיו שמכרוהו והורידוהו מצרימה. וזה מה שביקש: הוציאו כל איש מעלי, שלא יהא לו שום רגשות אנושיים של נקמה. והתורה אכן מעידה .'ולא היה איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו'...

הרה"ק מקארלין | עמו אנכי בצרה

השבוע (י"ד בחשוון) גם היארצייט של **הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין**, הוא כבר היה בארץ ישראל בעת המלחמה, ונסע בחזרה לאירופא אל תוך המלחמה, ורבים ניסו להניאו מלנסוע, אך הוא טען שהוא חייב לנסוע, ואכן נעקד על קידוש ה', היו צדיקים שטענו שהיו צריכים למנוע בעדו בכל הכח.

צדיק גוזר

כ"ק אזמו"ר זצללה"ה פעם בדברו בענין המלחמה הזכיר איזה שיחה שהיה בעת שבא **הרבי מקארלין** לבקר אצל **הרה"ק ההוסיאטענער זי"ע**, [בשנת תרצ"ט] ושאל הקארלינער כמה שאלות בענין המלחמה, ובסוף שאל: מדוע לא 'יתבעו צדיקי הדור בהפצרה' שתהיה הגאולה, אחר רוב הצרות שעברו על ראשי עם בני ישראל וקשה כח הסבל, והשיב ההוסיאטינער: הצדיקים מתפללים, "ואולם לעמוד על התביעה בהפצרה אסור, סי קאן חלילה שאטען" ובזה נגמר השיחה בין שני הצדיקים זי"ע.

זכות כל הצדיקים יגן עלינו, א גוטע וואך א פריילעכע וואך.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. מוצש"ק לך לך תשפ"א)

הליכות והנהגות

מספר המנהגים 'משמרת הקודש' ומכתבי חסידים

ראש חודש (ג)

בראש חודש מניחין תפילין דר"ת קודם תפלת מוסף[א].

א. פעם נשאל **מרן האור יצחק זי"ע** אם להניח תפילין דר"ת קודם תפילת מוסף או לאחריו, ואמר שמניחין קודם מוסף, וכן נהג אביו **הרה"ק בעל נזר יוסף זי"ע**, ועושין כן כיון שממוסף ואילך הוא יו"ט.

ועיין **ברדב"ז** (חלק ד' סי' פ') שהביא שהנהגה זו לחלוץ תפילין הוא **על פי סוד** המובא **בספר הקנה**, אך אינו רוצה להעתיק דבריו כיון שספרו ספר הלכה, אך בסוף דבריו כתב ואפשר לתת **קצת טעם לפי הפשט** כיון דבמוסף **דומה ראש חודש לימים טובים שנקראו אות** ראוי לעשות לו היכר זה, ועוד **שהתפילין נקראו כתר** והוא אומר כתר בקדושת מוסף **ואין ראוי שיהיו שני כתרים ביחד** ואפילו ביחיד שאין שם קדושה כיון שהוא זמן הראוי לכתר ראוי שלא יהיו על ראשו תפילין עכ"ל.